

§. II. *De agendi ratione cum variis poenitentium generibus.*

Agendum 1° de iis qui versantur in occasione peccati; 2° de consuetudinariis et recidivis; 3° de poenitentibus piis et timoratis.

PUNCTUM I. — *De iis qui versantur in occasione peccati.*

440. — DEFINITIO. Occasio peccati generatim definitur circumstantia externa, quae sive ex natura sua, sive ex fragilitate hominis, qui in illa reperitur, ad peccandum allicit, seu inducit. Hinc differt a periculo peccandi, qua appellatione venit quidquid impellit ad peccatum sive intrinsicum illud sit, sive extrinsecum.

Divisio. Multiplex occasio distinguitur, scilicet proxima vel remota, absoluta vel relativa, voluntaria vel necessaria, praesens vel non praesens.

1° *Occasio proxima* illa est, in qua homines communiter ut plu-

sessionem seu pro absolutione, vel assignare eis aliquod congruum tempus, infra quod illud debeant expedire. Ex quibus verbis male colligeres: ex mente ipsius *bonam cautelam esse*, ut generatim confessarius differat absolutionem quousque poenitens reapse restituerit, aut assignet tempus congruum, intra quod illud debeat expedire. Nam S. Antoninus non dixit, bonam cautelam esse generatim *differre absolutionem, quousque restituerit*, sed *dicere illis*, qui iam pluries propositum non servaverant, *quod prius restituant*; quod supponit, id tunc ipsum prompte ac brevi fieri posse. In altero autem loco ex part. 2. tit. 2. c. 8. §. 3. ubi, ut diximus, agitur de iis, qui parce vivendo corrogare debent aliquid ad restitutionem faciendam, qui tamen *de eo, quod possunt, semper procrastinant, et annuatim reperiuntur promittere confessori restituere, et postea non faciunt*: cum in casu de eiusmodi adiunctis agatur, in quibus non possit confessarius dicere, ut supra, *quod prius restituant*, S. Antoninus regulam illam generalem sic hisce adiunctis applicat disjunctive, videlicet quod *non videantur absolventi, nisi prius faciant*, id est

manum operi admoveere incipiant, *vel disponant efficaciter negotium ut habeat executionem*, id est efficaciter statuunt rem executioni mandare, ac de modo id agendi aliquid definiant; quibus, uti patet, negandi absolutionem non imponit necessitatem. Unde a sua generali norma S. Antoninus non discedit.

Concludamus: utique inter se manifeste differunt doctrina S. Antonini, et doctrina Concinae. Hic statuit, quod regulariter confessarius NON POTEST absolvere, nisi prius poenitens restituerit, neque distinguit, utrum alias id confessus, proposita deinde, ac promissa sin minus pluries, saltem aliquando non servaverit. S. Antoninus contra solum de iis, qui pluries propositum seu fidem fregerint, docet FORTE ESSE BONAM CAUTELAM (quae verba consilium potius, quam normam semper ac necessario servandam praeferunt) alterutro uti remedio, aut imponendi videlicet ut prius restituant, et deinde veniant pro absolutione, aut praefigendi tempus, intra quod negotium debeant expedire, ne scilicet rem de more in tempus incertum differentes, tandem, sicut prius, eo deveniant, ut re adhuc infecta ad confessionem postero anno redeant.

rum peccant; *occasio vero remota* ea est, in qua communiter homines ut plurimum non peccant. — S. Lig. n. 452. (1).

2° *Occasio absoluta*, seu *per se* ea est, quae per se est inducens ad peccatum, atque adeo talis est respectu ad homines communiter sumptos;

(1) Contra hanc definitionem forte oppones haec S. Alphonsi (*Hom. Ap. Tract. ult. n. 1.*) verba: *Quidam AA. volunt, non esse occasionem proximam nisi eam, in qua homo fere semper, vel ut plurimum ceciderit; sed communior et verior sententia docet, occasionem proximam esse illam, in qua frequenter quis peccavit*: et conferendum etiam dices lib. 6. n. 452.

Resp. Binas definitiones S. Doctor hic reiecit; nam, ut semet ipse interpretatur, quando unam partem vocat *veriozem*, oppositam non habet ut probabilem.

Veruntamen quoad primam forte erit, qui dubitet, num S. Doctor satis assecutus sit, quo sensu ea definitio usurparetur. Hunc sensum habemus apud Lugo (disp. 14. n. 449.), ubi scribit: *Occasionem proximam aliqui dicunt defini a Gregorio in C. Negotium De Poenit. dist. 5., scilicet qua non possumus, vel certe non possumus sine difficultate uti absque peccato. Hoc tamen indiget moderatione. Nam Leo Papa in C. Qualitas 2. et C. Contrarium 3. De Poenit. dist. 5. ait, negotiationem aut militiam non posse nisi difficillime exerceri absque peccato; et tamen certum est, non obligari mercatorem aut militem ad relinquenda haec officia; unde Luc. 3. S. Ioannes Baptista non consuluit militibus relinquere militiam, sed observare leges illius status. Alii ergo addunt, occasionem proximam esse, qua nunquam vel fere nunquam utitur homo, consideratis circumstantiis, absque peccato, ut qui detinet concubinam domi.* Ex quibus satis deducitur, non haberi hic rationem frequentiae lapsuum, ex qua definiatur, an alicui haec sit occasio proxima, sed quaeri, quanam cir-

cumstantiae dicendae sint proxima occasio, quaecumque demum frequentia lapsuum assignetur, ut vere *proxima* dici queat.

Quoad alteram vero definitionem, utique S. Doctor verba ut *plurimum* referre videtur ad lapsuum frequentiam respectu hominis, qui in ea occasione versetur. Verum contextus S. Doctoris aliqua non caret difficultate. Nam eodem illo loco (*Hom. Ap. Tr. ult. n. 1.*), S. Alphonsus paulo ante sic proximam occasionem definit: *Proxima, per se loquendo, est illa, in qua communiter ut plurimum deficiunt.* Unde Gury definitionem suam ex S. Alphonso *ad verbum* sumpsisse videtur. Quomodo itaque conciliatur, quod S. Alphonsus videatur reiecere definitionem, quam ipsemet eodem loco tradit?

Item in alio loco (lib. 6. n. 452.) S. Doctor scribit: *Occasionem proximam alii definiunt esse illam, in qua creditur poenitens nunquam vel raro a peccato abstinere.* Quae definitio forte eo sensu videtur accipienda, quem supra ex Lugo retulimus. Pergit S. Doctor: *Sed haec definitio non placet; melius dicendum cum Sanchez, Holzm., Lugo, Suarez, Collet, Wigandt, Croix, Viva, P. Segneri, quod occasio proxima per se est illa, in qua homines communiter ut plurimum peccant.* En igitur S. Doctor rursus eam definitionem adoptat (*melius dicendum, ait*), quam reprobare alibi videtur. Quomodo haec facile conciliantur?

Et utique etiam hoc loco dum definit occasionem proximam *per accidens*, dicit: *Vel quia hic in illa occasione, etsi non fere semper, nec frequentius, frequenter tamen cecidit*: sed iam eadem hic videtur occurrere difficultas. Nam hic vox *frequenter*, cum opponatur voci *frequen-*

ocasio relativa, seu *per accidens*, illa est, quae licet non sit *ocasio* respectu aliorum, est tamen talis respectu alicuius, spectata eius fragilitate.

3° *Occasio voluntaria* ea est, quae facile dimitti potest; *necessaria* vero ea est, quae physice vel moraliter non potest removeri.

4° *Occasio praesens*, seu *in esse*, ea est, quam quis secum habet, quin eam actu quaerat, v. gr. si domi teneat concubinam, vel cum ancilla peccare soleat; *ocasio non praesens*, seu *non in esse*, ea est, quam quis non habet quidem in actu, sed facile reperit, ut est caupona relative ad ebriosum, amasia respectu amasii.

441. **Principia.** — I. Non est deneganda absolutio poenitenti in occasione *remota* constituto, etiamsi eam deserere nolit. Ratio est, 1° quia ea non inducit periculum proximum peccandi mortaliter; 2° quia nimis dura obligatio poenitenti imponeretur, cum plerumque tales occasiones moraliter vitari nequeant. — S. Lig. *Hom. apost. tract. ult. n. 2. et seq.*

II. Nunquam absolvendus est poenitens, qui recusat deserere occasionem proximam voluntariam peccati, sive *ocasio* illa sit proxima *per se*, sive *per accidens*, sive *in esse*, sive *non in esse*. Constat ex proposit. 61. damnata ab Innocentio XI., quae sic se habet: *Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione versatur, quam potest et non vult deserere; quin imo eam directe et ex proposito quaerit, aut ei se ingerit.*

III. Poenitenti autem, qui in occasione proxima necessaria versatur, non potest absolutio denegari ob istam occasionem, si aliunde dispositus deprehendatur, et remediis praescriptis uti velit. Ratio est, quia nemo tenetur ad impossibile sive physice sive moraliter, et aliunde *ocasio* peccandi non est *per se* peccatum, nec in necessitate peccandi hominem constituit. — S. Lig. n. 433.

442. **Quaesita.** — QUAER. 1° *An poenitens, qui promittit sincere, se derelicturum esse occasionem peccandi proximam, possit absolvi antequam eam deseruerit?*

Resp. 1° *Affirm. per se*, si agatur de occasione *non in esse*, quando poenitens, ut supponimus, est vere dispositus; periculum vero infringendi propositum non apparet grave (2).

tius, subindicat, ad proximam occasionem constituendam necesse non esse, ut iste in ea occasione pluries peccet, quam non peccet. Et cum haec ita sint, quomodo iam componuntur cum praecedenti definitione, proximam occasionem esse illam, in qua homines *ut plurimum* peccant? Nam *ut plurimum* profecto non dicitur de iis, qui pluries a peccato absterneant, quam peccent.

Equidem non dubitaverim, haec S. Doctoris loca, quae inter se pugnantia videntur, posse apte conciliari, praesertim si prae oculis habeatur sensus, quo vidimus cum Lugo ab aliis occasionem proximam definiri; cuius tamen sensus nullum vestigium seu mentionem apud S. Doctorem reperio.

(2) Grave aliquod periculum impendere posset ex circumstantia alicuius conatus

Dixi, *per se*, quia si circumstantiae conatum aliquem requirant, v. gr., in fugiendo aliquo socio, aut non adeunda in certis quibusdam circumstantiis temporis, personarum, etc. aliqua domo, tunc ad Confessarii prudentiam pertinebit perpendere, an expediat, ut prius poenitens difficultatem vincat.

Resp. 2° *Neg. generatim loquendo*, si agatur de occasione praesente seu *in esse*, quae facile dimitti statim possit. Si tamen poenitens det signa extraordinaria doloris, adeo ut credi possit, abesse periculum inconstantiae in proposito, absolvi poterit, praesertim si accedat rationabilis causa, v. gr. notae in omittenda Communionem, solemnitate, indulgentiae, etc. — Idem ex mente S. Alphonsi dicendum est, si poenitens ad eundem Confessarium redire non possit, vel saltem non nisi post diuturnum tempus. Tunc enim, ait S. Doctor, non solum absolvi potest, sed ad absolutionem recipiendam ius habet.

443. — QUAER. 2° *An possit absolvi, qui existens in occasione necessaria remediis adhibitis eodem semper modo relabitur?*

Resp. 1° *Negari forte posset suppositum* (3). Vix enim fieri potest, ut

necessario adhibendi, quo *ocasio* vitetur, ut statim A. advertit. Quando vero haec difficultas absit, et periculum imminere videatur solum ex humana fragilitate aut inconstantia, vide doctrinam Suaresii superius (in not. ad num. 437.) relatum.

(3) S. Alphonsus (lib. 6. n. 457.) prima fronte videtur negare, hunc poenitentem absolvi posse. Verum ex contextu patet, eum id asserere eum Croix, *quando nulla spes adest emendationis*, nempe ut ait Croix (lib. 5. n. 261.) a S. Alphonso citatus, *cum quis nullo modo potest facere, ut cum occasione externa non sit coniunctum periculum formale peccandi*, et, aliis verbis, *nullo modo potest facere, ut proximum periculum evadat remotum*. Haec porro hypothesis illa est, quam A. merito negandam dicit, tamquam absurdam; nam quando remedia apte suggerantur, et fideliter usurpentur, posset imo relapsus reddi moraliter impossibilis, v. gr. si quando de peccatis externis agitur, fideliter vitetur conversatio solius cum sola.

Quod vero S. Alphonsus (l. c.) post Croix (l. c.) videatur impugnare Card. De

Lugo, aliosque ibi allegatos, existimandum non est, hosce auctores aut de absone illa hypothesis disputasse, aut docuisse, poenitentem semper eodem modo relabenti nunquam deesse debitam dispositionem. Quinimo idem S. Alphonsus (n. 457. in fin.) demum recidit in Lugo sententiam, quam insuper *communissimam* appellat, nimirum absolvi eum poenitentem posse, si cum vero dolore et proposito accedat. Sic enim etiam Lugo (*De Poenit. disp. 14. n. 458.*): *Adhuc post experientiam illam nullius profectus potest stare dolor verus et propositum requisitum absque voluntate auferendi occasionem cum tanto detrimento. Ergo potest absolvi poenitens; nihil enim aliud requiritur, nisi confessio cum dolore et proposito*. Quod vero stare etiam tunc possit verus dolor cum requisito proposito, etiamsi *ocasio* perseveret, sic docet (n. 455.) idem S. Alphonsus: *Communiter affirmant doctores, non teneri poenitentem occasionem dimittere, si aliter grave damnum passurus sit, dummodo interim sit paratus uti remediis praescriptis... Ratio, quia occasio*

remediis adhibitis emendatio aliqua non sequatur, si haec opportuna et circumstantiis congrua proponantur.

Resp. 2° In casu adhibenda foret regula generalis, quam S. Lig. (4)

peccandi non est in se peccatum, neque affert necessitatem peccandi; quapropter bene potest cum ea consistere vera detestatio peccatorum, et firmum propositum non relabendi, et adhibendi debita remedia. Quod autem eiusmodi dolor et propositum haberi queat etiam post praecedentem inconstantiae experientiam, et S. Alphonsus ipse, ut supra vidimus, supponit, et res ipsa clamat. Quorsum enim, ut poenitens efficacius resistat, absolutionem suspenderes, si impossibile credis huiusmodi propositum? Sed adi ipsum Card. De Lugo (disp. 14. n. 158-159.) et nullius momenti ea apparebunt, quae S. Alphonsus ex vana Croixii hypothesi obiecit.

(4) Quae hic a P. Gury dicuntur, directe impetunt opinionem; quam Claudius Croix (*contra plurimos*, ut ipse fatetur (lib. 5. n. 261.) tamquam verisimiliorem defendit, et in quam quasi *veriores* inclinat et S. Alphonsus, nimirum in casu quempiam teneri ad occasionem deserendam *etiam cum iactura omnium bonorum fortunae, famae et vitae*: pro qua insuper falso allegat nonnullos auctores apud Io. Sanchez, ut ait, et Stoz, quorum tamen neuter reipsa quidpiam horum habet.

Profecto sive cum eodem Croix chimaericam hypothesim fingas hominis, qui *nullo modo facere possit, ut cesset periculum proximum*, sive melius de eo loquaris, qui ideo in eadem peccata iugiter relabitur, quia ex fragilitate etiam usum mediorum intermittit; semper verum erit, istam Croixii opinionem nec rationi consonam esse, nec prudenter ad praxim deduci posse.

Et sane poenitens utique ex lege naturae tenetur ad vitandum proximum periculum. At vero cum id obtineri duplici

modo possit, nempe vel utendo mediis opportunis, ut periculum (uti aiunt) fiat remotum, vel removendo seu fugiendo occasionem; poenitens ex lege naturae ad alterutrum tantummodo tenetur. Quo ergo iure Confessarius hoc illi potius imponet, quam aliud? Num quidquam aliud, ut vidimus cum Lugo (sup. not. ad n. 417.) nisi quod necessarium sit, potest Confessarius praecipere?

Praeterea cum manifestum sit, non posse nec debere poenitenti id imponi, quod, utpote ad exequendum difficilius, censetur moraliter impossibile, numquid vero facilius erit subire discrimen *bonorum omnium*, ut ait Croix, *tum fortunae, tum famae, tum etiam vitae*, quam remedia quaequam ad minuendum peccandi periculum usurpare?

Insuper si iuxta evidentem Ven. Pauli Segneri rationem Confessarius praeferre id debet, quod poenitentem a peccandi periculo magis removet, nunquam profecto eligere id poterit, in quo poenitens certius est peccaturus. Nunquam ergo Confessarius prudenter illud praeferet quod improbabilius videri ad exequendum debet. Atqui nonne improbabilius speratur fuga occasionis cum tanto discrimine, quam mediorum ad minuendum periculum usus opportunus? Et mirum sane, quod Croix (l. c.) ostendat, nihil se permoveri Pallavicinii, quem allegat, ratione, nempe quod si obligatio imponatur occasionem cum tanto discrimine vitandi, hanc ordinarie poenitens violabit, nec occasionem deseret; unde id unice imprudens Confessarius consequetur, ut certam occasionem praebet plura adhuc patranda peccata!

Caeterum etiamsi indiscreta illa obligatio non imponatur, alia tamen via praesto est Confessario, cum interim possit, ubi

proponit cum Auctore operis, cui titulus: *Istruzione per i novelli Confessori*, nempe Francisco Giordanini e Congregatione Missionis presbytero, qui opus suum Romae edidit ann. 1726, rursus deinde Romae recusum

res postulet, suspendere absolutionem, quo poenitens ad opportuna media adhibenda efficaciter permoveatur. Ut enim inquit Ioann. Sancius (disp. 10. n. 10.), *iudicium ferri debet de his tamquam de habentibus consuetudinem peccandi, non tamquam de habentibus occasionem; cum in eorum electione situm non sit eam vitare.* Et siquidem in poenitente moralis aliqua diligentia appareat, valebit regula Suaresii (*De Poen.* disp. 32. sect. 2. n. 4.), quod *neque est illi deneganda absolutio, etiamsi iterum atque iterum reincadat, maxime si aliquantulum se contineat, et numerum peccatorum paulatim diminuat: quod notavit Navarrus cap. 3. n. 21. Interdum vero differri potest absolutio, et maior aliqua poenitentia vel cautio adhiberi.*

Illud etiam addendum est, quod si Confessarius poenitentem reperiat fragilem adeo atque etiam inconstantem in mediis adhibendis, ut eum minus dispositum ad absolutionem ob defectum efficacis propositi iudicare debeat, adhuc imprudenter ab homine tam fragili, infirmo, et imbecillo id exiget, quod difficilius ac moraliter impossibile illi est; multoque imprudenter rigide ac dure eum a se reiciet; sic enim hoc unice consequetur, ut poenitens desperabundus peccatis profundius immergatur. Contra vero charitas, benignitas, et patientia in eo saepe excipiendo, et audiendo hoc saltem obtinebit, ut nec penitus diabolo deseratur, nec media ac preces omnino abiiciat, nec via illi praecidatur, qua consiliis et hortationibus iuvare possit, aditumque ad reconciliationem sciat semper sibi facilem patere; prouti scilicet Doctores agendum monent, ubi disserunt de confessionibus meretricis, usurarii, aliorumque huiusmodi, qui non

sunt sufficienter dispositi, sed emendationis seu melioris vitae desiderium aliquod minus efficax, seu velleitatem tantum habent. Nec sane in casu oblivisci confessarius debet sententiam, qua Suaresius (*De Relig.* Tr. 5. lib. 3. c. 8. n. 7.) de hoc argumento concludit: *Nec huiusmodi humanae infirmitates efficacius curari ab homine possunt.*

Itaque principia nostrae doctrinae haec sunt 1. *Poenitens utique ex lege naturae tenetur ad vitandum periculum proximum. At vero cum id obtineri duplici modo possit, nempe vel utendo mediis opportunis, ut periculum fiat remotum, vel removendo seu fugiendo occasionem; poenitens ex lege naturae ad alterutrum tantummodo tenetur. Ergo confessarius non potest illi hoc potius imponere, quam illud.* Et ratio est, quia Confessarius non est legislator, atque adeo, excepta satisfactione sacramentali, non potest poenitenti quidpiam praecipiendo imponere, ad quod poenitens quapiam alia lege non teneatur.

Aliud principium est: *Manifestum est, e duobus mediis, quibus finis obtineri possit, non posse nec debere poenitenti illud a Confessario imponi, quod, utpote ad exequendum difficilius, censetur moraliter impossibile. Atqui difficilius est subire discrimen bonorum omnium, ut ait Croix, tum fortunae, tum famae, tum etiam vitae, quam remedia quaequam ad minuendum peccandi periculum usurpare.* Ergo.

Accedit confirmatio ex animadversione Ven. P. Segneri, quae quoddam est praemissi principii consecrarium. *Confessarius videlicet praeferre id debet, quod poenitentem a peccandi periculo magis removet, atque adeo nunquam eligere id poterit, in quo poenitens certius est*

anno 1841. Eiusmodi autem regula est (Op. cit. part. 1. c. 10. n. 244.), ut mature perpendatur, utrum in praxi difficilius sit occasionem removere, quam vitare peccatum, occasione praesente, an vero facilius. Si

peccaturus. Ergo nunquam confessarius prudenter illud praeferet, quod improbabilius videri ad exequendum debet. Atqui improbabilius speratur fuga occasionis cum tanto discrimine (bonorum omnium, scilicet, tum fortunae, tum famae, tum etiam vitae), quam mediorum ad minuendum periculum usus opportunus. Ergo.

Sed dices contra hanc et praeced. notam, non esse chimaericam hypothesim, quam facit Croix et sic describit (lib. 5. n. 261.): *Cum quis nullo modo potest facere, ut cum occasione externa non sit coniunctum periculum formale peccandi, seu aliis verbis, cum quis nullo modo potest facere, ut proximum periculum evadat remotum.* Quam quidem hypothesim nos iam diximus absurdam, quando videlicet remedia apte suggerantur, et fideliter usurpentur. Exempla tamen produces et primum casum mulieris concubinae, quae si resistat libidini complicitis, illam certissime e domo expellet; quo facto, prae fame peribit. Hoc exemplum ex Cardenas desumptum (part. 4. diss. 40. n. 145.) dico ad rem non esse; ubinam enim hic locus aliquis ad adhibenda remedia, quibus periculum fiat remotum, quando haec unica optio ei datur, ut aut peccet, aut domo expellatur, fame peritura? Perinde scilicet est, ac cum Mathathiae optio data est, ut aut carnes porcinas manducaret, aut mortem subiret. Et si quidem huc demum spectaret hypothesi Claudii Lacroix, omnis abesset sane controversia. Verum Lacroix (l. c.) asserit, pro sententia opposita stare Auctores gravissimos, quos infra etiam dicit plurimos, et in fine permittere quoque praxim contrariam videtur, inquis: *Qui primam benigniorem sententiam volet*

defendere, legat Vindicias Gobat. Ergo prorsus alia est Lacroix hypothesi. Ad eam propius pertineret aliud exemplum adolescentis scilicet, qui sui iuris non est, et perditae amat coniunctum, cum qua in eadem domo habitare cogitur. Pluribus peccatis cum ipsa commissis, conscientiae stimulis agitatus, ad confessionem accedit. Confessarius occasionem hanc necessariam esse agnoscens REMEDIA CONSUETA ipsi praescribit, in primis ut solus cum sola versari evitare student. Poenitens nihil praescriptorum omittit, fideliter solus cum sola esse evitat; sed non evitat complex, quae industriose eum inquit, et blanditiis ac sollicitationibus eo perducit, ut denuo misere cadat et peccet, sin minus consummatis, saltem imperfectis actibus, aut consentiendo interius. Redit ad confessarium, qui in adhibendis remediis nullatenus negligentem absolvere non haesitat. Redit iterum, atque iterum eodem modo recidivus. Non peccat, praeterquam si a complice inquiritur ac sollicitatur, ita ut sensu strictissimo vera sit suppositio: eodem semper modo. At denique confessarius... absolutionem ipsi differt. Redit poenitens, veruntamen denuo eodem modo recidivus. Habes ergo sensu strictissimo casum, quem ponit S. Alphonsus, et non remanent nisi duae quaestiones: 1. An in hoc casu spes emendationis adsit, et 2. Quid confessario agendum sit.

Resp. Confessarius, ut dicitis, consueva remedia praescripsit. At quaero: cur omisit quaedam alia remedia, utique minus consueva, sed circumstantiis admodum opportuna? Poenitens, inquis, nihil praescriptorum omittit, fideliter solus cum sola versari evitare studet; sed

difficilius sit occasionem auferre, decernatur, moraliter impossibile esse eam remove. Et hanc quidem normam sumpsit, ut ipse Auctor fatetur, ex Opere Ven. Pauli Segneri, cui titulus: *Il Confessore istruito* cap. 5., ubi haec habentur: *Il precetto di fuggire l'occasione è stato imposto dalla legge naturale per diminuire i peccati, non per accrescerli. Adunque quando il togliere l'occasione è più difficile in pratica, che non è difficile, posta l'occasione, l'evitare effettivamente il peccato, non vi può essere obbligazione di toglierla: altrimenti si accrescerebbe il pericolo di raddoppiare la colpa per quei medesimi mezzi, che sono prescritti dalla legge a distruggerla.*

non evitat complex. Et infra: *Non peccat, praeterquam si a complice inquiritur ac sollicitatur.* Verum de B. Thoma legitur: *Mulierem etiam, quae ad labefactandam eius constantiam introducta fuerat, titione fugavit.* Curnam itaque confessarius adolescenti non suasit, ut scelestam feminam, quam sibi laqueum, ac funestam aeternae damnationis causam iam probe agnoscit, verbis etiam acerbis prius frustra monitam, adhibito demum titione fugaret? Et sin minus titionem ad manum haberet, alapis et calcibus eam exciperet? Quis enim nescit, hoc remedii genus, si caetera non proficiant, et a viro cum procaci femina, et a femina cum viro procaci opportunissime et non raro adhiberi, ac porro adhibendum? Nam alioquin, ut fide constat, certum est hunc poenitentem sollicitationi resistere posse, et non resistere propter defectum propositi; nemini enim aliqua mandata, divina adiuvante gratia, servare impossibile est. Ergo, contra tuam hypothesim concludere est, si a proposito deficiat, inde causa petenda est, quod opportuna media aut non ipsi a confessario suggerantur ac praescribantur, aut ipse fideliter non usurpet.

Hinc vero consecrarium contra opinionem, quam Croix praefert. Nam si poenitens ad alterutrum tantummodo tenetur, et obligationi suae satisfacit, si e duabus viis evadendi peccati periculum alterutram eligat, ac teneat; ergo non potest confes-

sarius alteram earum determinatam praecipiendo imponere: ac multo minus debet aut potest eam praescribere, quae ad exequendum cum sit difficilior, certiori, ut aiebat Segneri, peccati periculo poenitentem exponit.

Ex his vero facile se prodit responsum ad textus Auctorum, quos facile congerere licet. Obligatio nimirum, quam urgent, occasionem deserendi, intelligenda est conditionata, nimirum quando poenitens animus non inducit opportuna imo et necessaria adhibere remedia, quae periculum e proximo efficiant remotum.

Dices tandem, si absurda est hypothesi Croix, erit consequenter imprudens praxis ab eodem proposita, quam tamen S. Alph. praetulit, cuius virtutes atque adeo prudentiam gradum heroicum attigisse iam declaratum est. Verum hoc argumenti genus evidenter nimis probat. Equidem superius (Vid. Not. ad n. 439. q. 6.) vidimus in hoc prudentiae negotio, quando scilicet quaestio est de differenda, nec ne, absolutione poenitenti, qui nondum restituendi obligationi satisfacit, S. Antonini doctrinam a doctrina S. Alphonsi diversam. Et cum utriusque virtutes ac porro etiam prudentia in gradu heroico declaratae fuerint, quin et S. Antoninus in explicandis consiliis tantae dexteritatis fuerit, ut communi elogio ANTONINUS CONSILIORUM diceretur, ut habet Breviarium romanum, quonam haec pacto conciliari poterunt?